

Uno Lõhmus

30. oktoober 1952 – 7. august 2024

1971. aasta sügis oli 53 noorele inimesele ainulaadne, sest siis sai nende jaoks alguse viie aasta pikkune stuudium Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas. Tartusse saabujaid oli kõikjalt Eestist. Kursuse kohta esimesel õppeaastal poeemi „Reede hommik“ kirjutanud Einar pani sinna kirja ka Unot läbi heatahtliku huumoriprisma iseloomustavad read: „Abjast pärit Uno Lõhmus nuusutamas Edu lõhnu, sest ei söönud eile õhtul.“ Miks jäi Unol neljapäevane õhtusöök söömata, sellest poeem ei räägi. Võib-olla oli põhjuseks see, et neljapäeviti lõppes õppetöö õhtul kell 22.00 ja söökla Edu oli selleks ajaks ukсед sulgenud. Õhtusöök polnud Uno jaoks mingi põhjus õppetöölt puudumiseks. Uno oli tulnud ülikooli õppima. Stuudiumi lõppedes 1976. aastal on ta ise kirjutanud, et „võrdlemisi head õppetulemused andsid mulle võimaluse pääseda nende üksikute lõpetajate hulka, kes said suunamise advokatuuri“.

Viie tudengiaasta sisse mahtus nii mõndagi. Ka õpingutevälist. Meenub, et ühel teaduskonnaõhtul, mille taidlusprogrammi pani kokku meie kursus, mängis Uno vanataati Lõuna-Eestist, kes saatis poja õppima Tartusse õigusteaduskonda sõnadega: „Õpi üks ahukaadiks pojakene – rahval om raha küll.“ Ehk mõtles Uno toona ka ise advokaadiameti peale. Näiteks ettekandesse juhtimise erikursuse raames teemal, kuidas ettekandjana kuulajaid võita, põimis ta osavalt kõik kuulajate püüdmise nipid alates üllatamisest ja lõpetades ehmatamisega. Töömehetee algaski Unol stažöörina Tartu õigusnõuandlas ja viis teda kohtunikuametisse kuni Euroopa kohtuteni. Nii kõrgetel akadeemilist õigusharidust nõudvatel ametikohtadel pole olnud mitte ükski Uno kursusekaaslane. Ka õigusteadlase pisikust polnud Uno vaba. 1985. aastal kaitses ta kandidaadiväitekirja ja õpetas aastaid õigusteaduskonnas. Juhtimistalenti ja erialane kapatsiteet viis ta aastatel 1998–2004 Eesti Vabariigi Riigikohtu esimehe ametisse.

Uno ärasaatmisele tuli ülikooli aulasse enamik kursusekaaslastest, kellel oli selleks võimalus. Oleme kursus, kes korraldab kokkutulekuid päris korrapäraselt. Viimane nendest toimus 3. augustil. Uno on meie kokkusaamistel alati olnud. Tõsi, sellel viimasel enam mitte. Rääkisime seal Unostki, lootes tema paranemisele. Saatus oli palju karmim ja 14. augustil meenusime Unot kursusekaaslastega Tartu raieplatsil istudes kui meie hulgast lahkunud sõpra, stuudiumikaaslast, eeskuju pakkuvat inimest.

Häid sõnu saaks Uno kohta öelda palju. Kursusekaaslaste arvates tuleks rõhutada tema inimlikkust, eesmärgikindlust ja süsteemse lähenemise oskust. Inimlikkuse hulka kuulusid muuhulgas Uno eriline austus oma ema vastu, vanemate abistamine heinatööl ja kartulivõtul; eesmärgikindluse hulka näiteks kiiruse nautimine sõidul mootorrattaga, mida ta hoidis Vana Tiigi ühiselamu hoovis, kust väljapääsemiseks tuli mõnigi kord värava kallal ülemäärast jõudu kasutada; süsteemse lähenemise hulka oskus jaotada ennast administratiivsete ülesannete täitmise ja erialaseid teadmisi vajava vahel, millest viimaste hulka kuulus arvukate teadustööde koostamise kõrval põhiseaduse kommentaaride minu hinnangul kõige kvaliteetsemate osade kirjutamine. Inimesena, teadlasena, kohtunikuna oli Uno õiguse eest seisja. Justiitsministerium pidas teda sellisena meeles 2022. aastal ja andis Unole üle sellekohase mälestuse-seme – miniatuurse lõvi – märkimisväärse panuse eest Eesti kui õigusriigi püsimisse ja arendamisse. 2018. aastal ilmus Eesti mõtteloo sarjas kirjastuselt Ilmamaa Uno tööde kogumik „Õigusriik ja inimese

õigused“. Kui Unol oli ise võimalus kogumikule tiitel valida, siis tegi ta parima valiku, mis iseloomustab Uno *opus vitae*’d kõige paremini. Kursus tunneb Uno üle uhkust!

Kaotasime suurepärase kursusekaaslase. Haavad parandab aeg, aga Uno kaotust pole võimalik korvata. Meelde jäi veel midagi, mille tahaks välja öelda. Ühe mitte väga ammuse presidendivalimiste kampaania aegu olevat olnud Eesti presidendiks kandideerimise ettepanek Unol käeulatuses. Usun, et nii see oligi. Uno oleks ka selle ametiga vääriliselt hakkama saanud.

Kursusevanem Raul Narits